

Kollektiivse pöördumise algataja

Teie 24.03.2023

Meie .05.2023 nr 1-6/23-47/2

**Kollektiivne pöördumine
„Riigikogu valimiste e-hääletuse tulemuste
avalikustamine“**

Riigikogule esitati 3194 allkirjaga kollektiivne pöördumine „Riigikogu valimiste e-hääletuse tulemuste avalikustamine“.

Riigikogu menetleb kollektiivseid pöördumisi Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse 18². peatüki „Kollektiivse pöördumise menetlemise kord“ alusel. Riigikogu juhatus edastas kollektiivse pöördumise „Riigikogu valimiste e-hääletuse tulemuste avalikustamine“ 20. aprilli 2023. a otsusega nr 22 menetlemiseks põhiseaduskomisjonile.

Esitatud kollektiivses pöördumises soovite 2023. aasta Eesti Riigikogu valimistulemuste e-hääle avalikustamist, võimaldamaks kõigile kontrollida selle õigsust ja rikkumatust. Avalikustatud info peab võimaldama isikuliselt kontrollida arvestatud hääle vastavust reaalse inimese/isiku valikuga. Võimaldada seda kas kinnitada või ümber lükata. Nõudele positiivselt mittevastamise korral lugeda e-hääletuse tulemused tühiseks.

Põhiseaduskomisjon arutas pöördumist 16. mai 2023. a istungil. Te olite kutsutud pöördujate kontaktisikuna põhiseaduskomisjoni istungile pöördumist tutvustama, kuid Te ei osalenud istungil ega saatnud esindajat.

Põhiseaduskomisjon ei nõustunud pöördumises toodud ettepanekuga ning otsustas Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 152¹³ punkti 5 alusel esitatud ettepaneku tagasi lükata.

Pöördumises esitatu on vastuolus põhiseaduse § 60 lõikega 1, mille kohaselt Riigikogu liikmed valitakse vabadel valimistel proportsionaalsuse põhimõtte alusel. Valimised on üldised, ühetaolised ja otsesed. Hääletamine on salajane.

Täiendavalt selgitan, et esitatud kollektiivne pöördumine näeb ette valimiste salajasuse põhimõttest kõrvalekaldumise. Hääletamise salajasuse nõude eesmärk on valimiste vabaduse kindlustamine. Põhiseaduse kommentaarides on selgitatud, et salajasuse nõue laieneb ajaliselt nii hääletamise hetkele kui ka ajale pärast seda. Valija antud hääl ei tohi olla tuvastatav selle andmisel ega olla ka hiljem tema isikuga seostatav (Eesti Vabariigi põhiseaduse kommentaarid 2022, väljaandja Eesti Teaduste Akadeemia Riigiõiguse Sihtkapital, kommentaar 71).

Elektroonilise hääletamise tulemused tehakse kindlaks valimispäeval pärast kella 20.00. Vastavalt Riigikogu valimise seaduse § 60¹ lõike 3 punktile 2 eraldab riigi valimisteenistus lugemisele minavad elektroonilised hääled valija isikuandmetest. Elektrooniliselt antud hääled

avatakse ja loetakse alles pärast häälte anonüümistamist, st et häälte lugemisel ei ole võimalik tuvastada seost valija isiku ja valija elektroonilise hääle vahel. Sellega tagatakse valija elektroonilise hääle salajasus. Sisuliselt on see samamoodi nagu ümbrikuga hääletamise puhul, kus hääle võetakse isiku nimega ümbrikust välja ja siis seda enam kontrollida ei saa. Samuti on ka sedeliga hääletamise puhul. Kui sedel lastakse valimiskasti, siis seda sedelit pärast enam välja võtta ei saa. Elektroonilise hääletamise turvalisuse ühe meetmena on valijal võimalik e-hääle kohalejõudmist nutiseadmesse laetava kontrollrakenduse abil kontrollida pärast e-hääletamist 30 minuti jooksul kuni 3 korda.

Põhiseaduskomisjoni 16. mai 2023. a istungi protokoll on kättesaadav Riigikogu kodulehel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Igor Taro
esimees

Teadmiseks: Rahvaalgatus.ee